

ДМИТРЕНКО В. В.,
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
інтелектуальної власності та приватного
права
(Національний технічний університет
України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»)

УДК 347.77/.78

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2022.5.6>

КОМПЛЕКСНА ОХОРОНА ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

У статті розглянуто специфіку охорони результатів інтелектуальної, творчої діяльності людини різними інститутами права інтелектуальної власності, їх переваги, особливості. Вказано про можливість комплексної охорони об'єктів права інтелектуальної власності, можливі варіанти такої охорони, розглянуті приклади. Вибір належного способу охорони творчих результатів залежить від багатьох факторів – виду результату, мети, якої прагне досягти автор, стратегії діяльності тощо. Наведені рекомендації зокрема й щодо належної охорони результатів технічної творчості, оскільки неправильний вибір способу правової охорони зумовить значні ризики для осіб, які мають право на такі результати щодо подальшого розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Слід враховувати, що наявність автора результату не завжди свідчить про охорону такого результату авторським правом. Незважаючи на те, що творців результатів інтелектуальної, творчої діяльності іменують авторами, проте не завжди достатньою є охорона авторським правом, так само як не завжди встановлені результати є об'єктами авторського права. Також необхідно враховувати можливість охорони технічних рішень не тільки шляхом їх реєстрації як об'єктів патентного права, але й шляхом їх збереження в конфіденційності, тобто як комерційної таємниці та ноу-хау.

Правильний підбір способів охорони результатів інтелектуальної, творчої діяльності дозволить оптимально використовувати результат, розпоряджатися майновими права інтелектуальної власності та отримувати максимум користі від його впровадження, комерціалізації. Під час вибору способу охорони результату необхідно враховувати тривалість правової охорони різних об'єктів права інтелектуальної власності, їх критерії правової охорони, автоматичний чи реєстраційний принцип правової охорони. Враховуючи динамічний розвиток потреб суспільства, суспільну важливість результатів творчої діяльності, оптимальним є дотримання балансу інтересів автора творчого результату та суспільства, оскільки автор прагне винагороди за свій корисний результат, визнання, належної охорони та захисту його прав та законних інтересів, а суспільство – комфортних, сучасних умов життя, подальшого розвитку.

Ключові слова: *trade dress, кумулятивна правова охорона об'єктів права інтелектуальної власності, комплексна правова охорона об'єктів права інтелектуальної власності.*

Dmytrenko V. V. Intellectual property rights' objects comprehensive protection

This article deals with the specifics of the intellectual, creative human activity results protection by various institutions of intellectual property law, as well as their advantages and features. The possibility of complex protection of intellectual property rights' objects is highlighted, considering possible options for such protection and specific examples. The choice of the creative results protection appropriate method depends on many factors: the result type, the goal the author seeks to achieve, activity strategy applied, etc. Recommendations are given, particularly, in respect of the technical creativity results proper protection, since the legal protection method wrong choice will cause significant risks for persons bearing right to such results regarding the further disposal of intellectual property rights. It should be taken into account that the presence of the result's does not always presume that result protection by copyright. Despite the fact that the intellectual and creative activity results creators are called authors, copyright protection is not always sufficient, just as established results are not always the copyright objects. Also, necessary is to take into account the possibility of protecting technical solutions not only by registering them as the patent law objects, but also by keeping them confidential, that is, treating them as commercial secrets and know-how.

The correct selection of ways to protect the intellectual and creative activity results will allow the result optimal use, disposal of intellectual property rights and maximum benefit from its implementation and commercialization. When choosing a method of result protection, necessary is to take into account the duration of intellectual property rights' various objects of legal protection, the criteria for legal protection as well as the automatic or registration principle of legal protection. Considering the dynamic development of societal needs and the social importance of creative activity results, it is optimal to maintain the balance between the creative result author interests and the society ones, since the authors seek remuneration, recognition and proper protection for their useful result, protection of their rights and legitimate interests, and the society seeks the comfortable, modern living conditions and further develop.

Key words: *trade dress, cumulative legal protection of intellectual property rights' objects, comprehensive legal protection of intellectual property rights' objects.*

Вступ. Результати інтелектуальної, творчої діяльності людини мають вагомий вплив на розвиток економіки. Проте мотивація до активної творчості залежить від рівня охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Неналежна охорона прав інтелектуальної власності не сприятиме генерації нових ідей чи їх втіленню та може призвести до занепаду багатьох сфер діяльності у зв'язку з застарілістю та неактуальністю технологій, обладнання тощо. Все це обумовлює актуальність дослідження, оскільки неправильний чи недостатній рівень правової охорони результатів інтелектуальної, творчої діяльності сприятиме поширенню недобросовісної конкуренції, зловживанню правами та інших неправомірних дій. Вибір належного способу охорони творчих результатів залежить від багатьох факторів: виду результату, мети, якої прагне досягти автор тощо. Оптимальним є використання комплексної охорони творчих результатів. Разом з тим, в окремих випадках не є доцільним охороняти творчі результати всіма можливими об'єктами права інтелектуальної власності.

Постановка завдання. Мета даного дослідження – розглянути оптимальні можливі варіанти правової охорони результатів інтелектуальної, творчої діяльності.

Результати дослідження. Розглянемо специфіку охорони результатів інтелектуальної, творчої діяльності різними об'єктами права інтелектуальної власності.

Охорона авторським правом. Незалежно від того, які результати інтелектуальної, творчої діяльності отримано – ми звикли іменувати їх творців авторами. Проте це зовсім не

означає, що всі створені результати доцільно охороняти виключно авторським правом або вони є взагалі об'єктами авторського права. Щоб віднести результат до об'єктів права інтелектуальної власності він має відповідати критеріям правової охорони. Як правило автор – особа, яка первинно створює свій творчий результат. Особа, яка вперше встановила певні закономірності, властивості, явища навколишньої дійсності теж вважається автором такого наукового відкриття, хоча вона не створює нового результату, а досліджує, встановлює те, що вже існувало в природі. Тому наукове відкриття не охороняється авторським правом. Наукове відкриття не є об'єктом ні авторського, ні патентного права. Це самостійний об'єкт права інтелектуальної власності. Кумулятивна охорона наукового відкриття не є можливою у зв'язку з тим, що цей результат не створений людиною. Проте, зокрема, авторський спосіб встановлення наукового відкриття може охоронятись як винахід чи корисна модель, якщо він відповідає необхідним критеріям правової охорони.

Існує тонка межа авторського та винахідницького права, позаяк на результати технічної творчості виникає авторство, проте охорона авторським правом не є достатньою та належною для повноцінної охорони винаходів та корисних моделей. Зокрема, якщо автор певного пристрою чи способу опублікує наукову статтю, в якій опише детальні технічні характеристики свого результату без подачі заявки на реєстрацію винаходу чи корисної моделі – такий автор ризикує втратити свій результат. На відміну від патентного права, авторське право не охороняє суть результату, а тільки форму вираження. Тому результати технічної творчості передусім потрібно охороняти патентним правом, і тільки після подачі результату на реєстрацію, можна додатково реєструвати авторські права на твір. Інша ситуація з охороною дизайну, який можна охороняти як промисловий зразок, а також як об'єкт авторського права. Разом з тим, не кожен об'єкт авторського права може отримати реєстрацію як промисловий зразок, оскільки останній має мати сталу форму, тобто об'єкт можна відтворити сталої форми необмежену кількість разів, тоді як серед об'єктів авторського права часто трапляються об'єкти ручної роботи. Об'єкти авторського права виникають автоматично з моменту створення та об'єктивної форми їх вираження, тому їх реєстрація не є обов'язковою. Відсутність реєстрації об'єктів авторського права не свідчить про відсутність їх охорони, хоча у випадках спору про право реєстрація авторського права на твір може виявитись корисною.

Слід звернути увагу, що серед критеріїв правової охорони об'єктів авторського права є оригінальність, але не новизна. Чому? Яким чином відрізняються критерії «новизна» та «оригінальність»? Самобутність результату означає його оригінальність. Проте новизна свідчить про унікальність результату, тому є одним з критеріїв правової охорони винаходів, корисних моделей, промислових зразків. Об'єкти авторського права не завжди мають новизну. Розглянемо це на прикладі персонажів супергероїв. Різних супергероїв багато – Супермен, Людина-павук, Людина-мураха тощо. Всі ці супергерої є різними, самобутніми – а отже й оригінальними. Проте власне поняття супергероя не є новим, супергероїв багато.

При виборі способу охорони потрібно звертати увагу й на строки правової охорони, що впливає на можливість тривалої комерціалізації результату. Спірним видається потреба занадто тривалої охорони об'єктів права інтелектуальної власності, адже подальший розвиток суспільства залежить від активності авторів у створенні та впровадженні корисних результатів. Якщо створено корисний результат, проте автор не планує його впроваджувати і не дозволяє іншим використовувати результат виникає питання доцільності створення таких результатів. Зокрема, чи не є занадто тривалою охорона об'єктів авторського права в Україні (переважно протягом життя автора (співавторів) і 70 років після його смерті (чи останнього зі співавторів) [1]. Для порівняння, відповідно Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (далі – Бернська конвенція), правова охорона на більшість об'єктів авторського права триває протягом життя автора та 50 років після його смерті [2]. Українське законодавство не суперечить Бернській конвенції, оскільки остання дозволяє країнам-учасницям конвенції встановлювати терміни охорони, що перевищують встановлені Бернською конвенцією.

Охорона патентним правом. Якщо потрібно обрати належну форму правової охорони для технічних рішень, коли важлива охорона суті результату, потрібно визначитись чи плануєте оприлюднювати результат чи охоронятимете в конфіденційності. На об'єкти патентного права діє реєстраційний принцип правової охорони. Якщо все ж таки є потреба не розголошувати результат – можливою є його альтернативна охорона у вигляді ноу-хау чи комерційної таємниці. І ноу-хау, і комерційна таємниця відносяться до конфіденційної інформації у сфері інтелектуальної власності. Відповідно такі результати не вносять до державних реєстрів об'єктів права інтелектуальної власності. Особа, якій належить право на ноу-хау чи комерційну таємницю самостійно вживає належних заходів щодо охорони такої інформації в режимі конфіденційності.

Охорона патентним правом можлива до 20 років для винаходів, до 10 років для корисних моделей. Динаміка сучасного світу дозволяє постійно генерувати нові, корисні результати, тому більш тривала охорона технічних рішень не є актуальною. Крім того монополія особи на результат не завжди сприяє активному використанню нових винаходів, корисних моделей. У зв'язку з цим оптимальним є дотримання балансу інтересів автора творчого результату та суспільства, оскільки автор першочергово прагне винагородити, належної охорони творчих результатів, а суспільство – подальшого розвитку.

Охорона дизайну. Якщо важлива охорона зовнішнього вигляду об'єкта сталої форми, можна охороняти результат шляхом його охорони як зареєстрованого чи незареєстрованого промислового зразка. Вибір потреби реєстрації промислового зразка залежить, зокрема, від сфери його застосування, тривалості використання. Зокрема, *fast fashion* оптимально охороняти у вигляді незареєстрованих промислових зразків, оскільки сфера моди є досить мінливою, сезонною, тому втрачати час на реєстрацію та охороняти тривалий час результат не завжди є актуальним та доцільним. Також можлива кумулятивна правова охорона об'єктів дизайну одночасно авторським правом. Трапляються й випадки коли об'єкт охоронявся як промисловий зразок, після закінчення строку охорони перейшов в суспільне надбання, проте автор продовжує подальшу правову охорону результату авторським правом, оскільки результат є оригінальним (*охорона дизайну лампи «Arco» (Flos SpA)* [3]. Відповідно до ст. 17 Директиви 98/71/ЄС можливою є охорона промислових зразків країн ЄС авторським правом, також вказано, що ступінь і умови такої охорони, зокрема й рівень оригінальності результату, визначаються кожною країною учасницею [4].

Охорона торговельних марок. Щоб відрізнити товари й послуги різних суб'єктів господарювання використовують позначення – торговельні марки. Проте варто пам'ятати, що на торговельну марку зміст прав інтелектуальної власності складають тільки майнові права інтелектуальної власності. Особистих немайнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку не виділяють, оскільки торговельна марка не призначена для охорони права авторства на позначення. В реальному житті можлива кумулятивна охорона, зокрема етикеток, упаковок тощо і як торговельних марок, і як промислових зразків. Проте на промислові зразки існує право авторства, відповідно й особисті немайнові права. Важливо розуміти, що мета охорони промислових зразків і торговельних марок відрізняється. Мета торговельної марки індивідуалізувати товари й послуги суб'єкта господарювання, проте не йдеться про охорону оригінальності об'єкта, його новизни та індивідуального характеру. Яка б не була оригінальна торговельна марка – право авторства на торговельні марки не виникає. Проте, цей самий результат можна охороняти іншими інститутами права інтелектуальної власності за умови якщо він відповідає відповідним критеріям правової охорони.

Охорона комерційних найменувань. Якщо потрібно охороняти самого суб'єкта господарювання, а не його товари та послуги, використовують комерційне найменування. В Україні відсутній реєстр комерційних найменувань, тому особа може зареєструвати своє комерційне найменування як торговельну марку (тобто торговельна марка і комерційне найменування в такому разі співпадатимуть). Найменування юридичної особи внесене до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань також може співпадати з комерційним найменуванням.

Охорона конфіденційної інформації у сфері інтелектуальної власності. Результати технічної творчості, як вже було зазначено вище, також можна охороняти без реєстрації шляхом дотримання умов конфіденційності, тобто у вигляді ноу-хау та комерційної таємниці. Проте якщо творчий результат є очевидним при його сприйнятті не є доцільною його охорона в конфіденційності. Комерційна таємниця – спосіб охорони технічних рішень суб'єктів господарювання, альтернативний реєстрації винаходів чи корисних моделей. Ноу-хау – окремий об'єкт права інтелектуальної власності, коли його автор чи особа, якій належать майнові права інтелектуальної власності на результат, не бажає робити свій результат загальнодоступним. Тривалість охорони в конфіденційності залежить від багатьох факторів, зокрема й від того скільки часу особа зможе забезпечувати режим конфіденційності, а також незагальновідомість, нелегкодоступність результату, отримувати від нього корисні властивості.

Останнім часом набуває поширення в Україні охорона trade dress – охорона фірмового стилю й образу загалом. У справі № 909/607/18 від 11 жовтня 2018 р. суд зобов'язав відповідача не використовувати асортимент товарів, уніформи, обладнання, посуду, а також вивіски, рекламу, що містять торговельну марку без дозволу позивача та привести приміщення відповідача до стану, щоб споживач не асоціював його з франчайзинговою мережею [5]. Ці всі елементи формують фірмовий стиль, що й у своїй сукупності складає trade dress, і це дозволяє споживачу «впізнати», відрізнити певного суб'єкта господарювання від інших.

Комплексну охорону результатів інтелектуальної, творчої діяльності також називають кумулятивною. В багатьох випадках комплексна охорона творчих результатів дозволяє всебічно надійно охороняти інтелектуальну власність особи. Зокрема, авторським правом охороняються твори науки, літератури та мистецтва. Проте слід враховувати, що охорона виключно авторським правом не завжди є достатньою, тому найкраще одночасно охороняти результат іншими інститутами права інтелектуальної власності. Зокрема, якщо йдеться про каблучку – можна застосовувати охорону не тільки авторським правом, це може бути промисловий зразок (якщо охороняється сталий зовнішній вигляд виробу), винахід, корисна модель – якщо потрібна охорона технології виготовлення виробу, торговельна марка – дозволяє маркувати товари та послуги з метою вирізнення їх серед великої кількості товарів та послуг інших суб'єктів господарювання (торговельною маркою можуть бути розрізняльні та неоманливі позначення). Зокрема, можемо побачити в базах даних ДП «Укрпатент» інформацію про реєстрацію об'єктів авторського права «Ювелірний виріб «Каблучка «Амріта» (Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 63749 [6]), «Ювелірний виріб – каблучка «Памела» (Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 22196 [7]) та багато інших реєстрацій каблучок як об'єктів авторського права, які охороняються як твори ужиткового мистецтва. Також в державному реєстрі є корисна модель «Каблучка ювелірна» (Патент України № 136916 [8]), винахід «Каблучка» [9]. Варто підкреслити, що авторське право охороняє форму вираження, тоді як патентне право – технічне рішення, технологію, тобто сутність результату. Крім того, існує багато зареєстрованих різних промислових зразків «Каблучка». Промисловий зразок охороняє зовнішній вигляд творчого результату. Є також зареєстровані торговельні марки за 14 класом МКТП щодо дорогоцінних металів, каміння та виробів з них (<https://sis.ukrpatent.org/uk/search/simple/>). Як бачимо один результат можна охороняти різними об'єктами права інтелектуальної власності за умови його відповідності критеріям правової охорони. Іншим прикладом такої комплексної охорони можна навести охорону об'єктів права інтелектуальної власності дочірнього підприємства «Кондитерська корпорація «Рошен». Зокрема, дане підприємство має патенти України на винаходи № 109369 «Спосіб промислового виготовлення цукерок на основі маси нуги» [10], № 109753 «Склад для карамелізації горіхів та приготування грильжних мас» [11], № 110002 «Спосіб виготовлення шоколадних цукерок у вигляді вишні з хвостиком» [12], патент України на корисну модель № 96705 «Кондитерський виріб з шоколаду» [13] (*патенти на технологію (суть результату) – як це можна виготовити*). Також підприємство має патенти на промислові зразки (наразі на зареєстровані промислові зразки охоронний документ – сві-

доцтво), наприклад, патенти України на промисловий зразок № 29977 «Етикетка-упаковка для цукерки» [14] (охороняється етикетка в розгорнутому (площинному) вигляді), № 29978 «Упаковка-етикетка для цукерки» [15] (охороняється зовнішній вигляд упаковки). Крім того дане підприємство має свідоцтва України на торговельні марки (зокрема й на етикетки-упаковки, які охороняються як промислові зразки, що зазначені вище), наприклад свідоцтва України на торговельні марки № 298995 [16], № 298996 [17], № 223459 [18], № 217598 [19], № 217597 [20] та багато інших реєстрацій словесних, зображувальних, комбінованих торговельних марок. Тобто, якщо особа виготовляє, як приклад, цукерки, вона може отримати патент на винахід чи корисну модель на технологію їх приготування, свідоцтво на промисловий зразок – на зовнішній вигляд самої цукерки, етикетки, а також свідоцтво на торговельну марку – на словесні, зображувальні та комбіновані позначення. Якщо така технологія є неочевидною, дуже важко на смак встановити складові, тобто сам рецепт – можлива охорона шляхом збереження технології в конфіденційності.

Разом з тим комплексна охорона результатів інтелектуальної, творчої діяльності не завжди є доцільною. Зокрема, якщо особа планує отримати правову охорону на коробку для пакування харчових продуктів (тобто метою є введення товару в цивільний обіг і його вирізнення серед інших) – варто віддати перевагу реєстрації торговельної марки, хоча за бажанням коробку також можна охороняти й як промисловий зразок (зокрема якщо важлива естетична складова, ергономічні характеристики) та як об'єкт авторського права (за умови відповідності критеріям правової охорони, які є різними для різних об'єктів права інтелектуальної власності).

Висновки. Таким чином важливою є вдало підібрана стратегія правової охорони результатів інтелектуальної, творчої діяльності. Потрібно продумати механізм впровадження результату, можливі сфери його використання, переваги, які дозволить отримати результат. Крім того, важливо правильно визначити види можливих об'єктів права інтелектуальної власності, які необхідно охороняти, доцільність кумулятивної охорони. Все це дозволить максимально ефективно використовувати об'єкти права інтелектуальної власності. При цьому потрібно пам'ятати, що мета створення об'єктів права інтелектуальної власності полягає у їх впровадженні, комерціалізації.

Список використаних джерел:

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ. Дата оновлення: 5 січня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).
2. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 9 вересня 1886 р.: Паризький Акт від 24 липня 1971 р. зі змінами від 2 жовтня 1979 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).
3. Case C-168/09 Flos SpA v Semeraro Casa e Famiglia SpA. Judgment of the Court (Second Chamber), 27 January 2011. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:62009CJ0168_SUM&from=EN (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).
4. Directive 98/71/EC of the European Parliament and of the Council of 13 October 1998 on the legal protection of designs. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31998L0071> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).
5. Рішення Господарського суду Івано-Франківського області від 11 жовтня 2018 р. у справі № 909/607/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77183007> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).
6. Ювелірний виріб «Каблучка «Амріта»: свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 63749 Україна. Дата реєстрації авторського права: 22.01.2016. URL: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/1543017/> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).
7. Ювелірний виріб – каблучка «Памела»: свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 22196 Україна. Дата реєстрації авторського права: 02.10.2007. URL: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/1501476/> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).

8. Каблучка ювелірна: патент на корисну модель № 136916 Україна. Номер заявки: u201903826. Дата подання заявки: 15.04.2019. Дата, з якої є чинними права: 10.09.2019. URL: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/1374762/> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).

9. Каблучка: патент на винахід № 73683 Україна. Номер заявки: 2004031891. Дата подання заявки: 15.03.2004. Дата, з якої є чинними права: 15.08.2005. URL: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/386187/> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).

10. Спосіб промислового виготовлення цукерок на основі маси нуги: патент на винахід № 109369 Україна. Номер заявки: a201407137. Дата подання заявки: 24.06.2014. Дата, з якої є чинними права: 10.08.2015. URL: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/872400/> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).

11. Склад для карамелізації горіхів та приготування грильжних мас: патент на винахід № 109753 Україна. Номер заявки: a201411468. Дата подання заявки: 21.10.2014. Дата, з якої є чинними права: 25.09.2015. URL: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/252507/> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).

12. Спосіб виготовлення шоколадних цукерок у вигляді вишні з хвостиком: патент на винахід № 110002 Україна. Номер заявки: a201411206. Дата подання заявки: 14.10.2014. Дата, з якої є чинними права: 26.10.2015. URL: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/814540/> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).

13. Кондитерський виріб з шоколаду: патент на корисну модель № 96705 Україна. Номер заявки: u201410192. Дата подання заявки: 16.09.2014. Дата, з якої є чинними права: 10.02.2015. URL: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/886742/> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).

14. Етикетка-упаковка для цукерки: патент України на промисловий зразок № 29977. Номер заявки: s201500734. Дата подання заявки: 25.05.2015. Дата, з якої є чинними права: 27.07.2015. URL: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/1291621/> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).

15. Упаковка-етикетка для цукерки: патент України на промисловий зразок № 29978. Номер заявки: s201500735. Дата подання заявки: 25.05.2015. Дата, з якої є чинними права: 27.07.2015. URL: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/1291620/> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).

16. Свідоцтво України на торговельну марку № 298995. Номер заявки: m201916092. Дата подання заявки: 01.07.2019. Дата реєстрації: 02.06.2021. URL: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/1420036/> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).

17. Свідоцтво України на торговельну марку № 298996. Номер заявки: m201916099. Дата подання заявки: 01.07.2019. Дата реєстрації: 02.06.2021. URL: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/1420037/> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).

18. Свідоцтво України на торговельну марку № 223459. Номер заявки: m201509130. Дата подання заявки: 17.06.2015. Дата реєстрації: 10.03.2017. URL: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/908569/> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).

19. Свідоцтво України на торговельну марку № 217598. Номер заявки: m201509049. Дата подання заявки: 16.06.2015. Дата реєстрації: 10.10.2016. URL: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/908642/> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).

20. Свідоцтво України на торговельну марку № 217597. Номер заявки: m201509048. Дата подання заявки: 16.06.2015. Дата реєстрації: 10.10.2016. URL: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/908643/> (дата звернення: 30 вересня 2022 р.).

